Betänkande FsUB 1/2022 rd─ RP 182/2021 rd

Försvarsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om frivillig militärtjänst för kvinnor

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om frivillig militärtjänst för kvinnor (RP 182/2021 rd): Ärendet har remitterats till försvarsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet och arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av
- grundlagsutskottet GrUU 49/2021 rd
- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 16/2021 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört
- regeringssekreterare Joona Lapinlampi, försvarsministeriet
- militärjurist Marika Järvenpää, Huvudstaben
- generalsekreterare Pia Lindell, Kvinnornas Beredskapsförbund rf
- vice ordförande Iina Palonen, Beväringsförbundet rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- riksdagens justitieombudsmans kansli
- Justitiekanslersämbetet
- Jämställdhetsombudsmannens byrå
- Maanpuolustusnaisten Liitto ry
- Jämställdhet för män rf
- Reservistförbundet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ny lag om frivillig militärtjänst för kvinnor, som ska ersätta den gällande lagen med samma namn.

Klart
5.1

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2022. Bestämmelsen om den sista möjliga tidpunkten för inledande av tjänstgöring ska dock tillämpas först från och med den 1 januari 2024 på kvinnor som inleder frivillig militärtjänst. Bestämmelsen om sista möjliga inlämningstidpunkt för ansökan ska tillämpas från och med den 1 januari 2023. Dessutom ska bestämmelsen om återkallande av förordnande att inleda militärtjänst tillämpas först från och med den 1 juli 2022.

I motiven till lagstiftningsordningen bedöms lagförslagen med avseende på följande bestämmelser i grundlagen: jämlikhetsprincipen och diskrimineringsförbudet i 6 §, garantier för rättssäkerhet och god förvaltning i 21 § och kravet på bestämmelser i lag i 80 §.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) Det primära syftet med propositionen är att införa de ändringar i lagstiftningen om frivillig militärtjänst för kvinnor som behövs för att lagen i sin helhet ska uppfylla kraven i grundlagen. Samtidigt är målet att i lagtekniskt hänseende uppdatera lagstiftningen om frivillig militärtjänst för kvinnor och samordna bestämmelserna och terminologin med värnpliktslagen. Utskottet påpekar att lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor trädde i kraft 1995 och att det har gjorts flera enskilda ändringar i den sedan dess. Men efter grundlagsreformen har den inte genomgått någon genomgripande översyn för att svara mot grundlagens krav.

(2) Enligt 127 § 1 mom. i Finlands grundlag är varje finsk medborgare skyldig att delta i fosterlandets försvar eller att bistå försvaret på det sätt som bestäms i lag. Enligt 6 § i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

(3) Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 9/2007 rd) om totalreformen av värnpliktslagen (RP 37/2007 rd) har grundlagen inte ansetts innebära något hinder för att lagstifta att värnplikten gäller bara män. Enligt grundlagsutskottet sägs det i motiven till grundlagsreformen att det fortsatt ska kunna föreskrivas genom lag att militärtjänst för kvinnor är frivillig (RP 1/1998 rd, s. 182/I).

(4) Grundlagsutskottet har lämnat utlåtande (GrUU 49/2021 rd) om propositionen. Enligt det kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men bara om utskottets konstitutionella anmärkning till 8 § beaktas på behörigt sätt.

(5) Också arbetslivs- och jämställdhetsutskottet tar ställning till propositionen i sitt utlåtande (AjUU 16/2021 rd) och påpekar att propositionen på det hela taget går ut på att tekniskt uppdatera och utveckla lagstiftningen. Uppdraget för arbetsgruppen bakom lagberedningen innefattade inte någon mer omfattande utveckling av värnpliktssystemet och den frivilliga militärtjänsten för kvinnor. I stället ingick detta i uppdraget för en parlamentarisk kommitté som statsrådet tillsatt. Kommittén lämnade sin slutrapport i november 2021.

(6) Försvarsutskottet instämmer i det som sägs i grundlagsutskottets utlåtande, att om rapporten senare utmynnar i lagändringar, är det motiverat att också gå in på likabehandlingsfrågor kring särbehandling av könen med avseende på såväl formell som faktisk likabehandling.

(7) Sammantaget anser försvarsutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med anmärkningarna och ändringsförslagen nedan.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor

5§. Återkallande av förordnande att inleda militärtjänst. Av 5 § 1 och 2 mom. framgår det inte vilken myndighet som är behörig att fatta beslut, noterar grundlagsutskottet i sitt utlåtande. Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. Följaktligen anser grundlagsutskottet att 5 § bör kompletteras.

Försvarsutskottet föreslår att 1 mom. kompletteras med att kommendören för regionalbyrån och truppförbandet blir behörig myndighet. Utskottet konstaterar att preciseringen av 1 mom. på det föreslagna sättet också omfattar regleringen i 2 mom., eftersom det i 1 mom. konstateras vilken myndighet som är behörig att fatta beslut både innan tjänstgöringen inleds (regionalbyrån) och medan tjänstgöringen redan pågår (kommendören för truppförbandet).

6§. Anordnande av militärtjänsten och förhållande till beväringstjänsten. Enligt 6 § 1 mom. ordnas militärtjänsten i samband med den beväringstjänst som föreskrivs i värnpliktslagen och fullgörs på samma sätt som beväringstjänsten. Militärtjänst jämställs med beväringstjänst i alla avseenden, om inte något annat följer av 5 eller 8 §. I 2 mom. föreskrivs det att när någon har inlett sin militärtjänst eller enligt förordnandet att inleda militärtjänst varit skyldig att inleda militärtjänst ska på den personen, med de undantag som anges i 5 och 8 §, tillämpas alla de bestämmelser som gäller den som med stöd av värnpliktslagen förordnats till beväringstjänst. I 5 § föreslås bestämmelser om återkallande av förordnande att inleda frivillig militärtjänst för kvinnor och i 8 § ingår bestämmelser om vilka konsekvenser graviditet har för val till tjänstgöring och fullgörande av tjänstgöringen.

Grundlagsutskottet noterar i sitt utlåtande att 5 och 8 § inte innehåller några explicita undantag från bestämmelserna i värnpliktslagen och att regleringen därför till viss del är öppen beträffande till vilka delar bestämmelserna i värnpliktslagen inte ska tillämpas i de situationer som avses i 5 och 8 §. Lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor innehåller enligt grundlagsutskottet exempelvis inga bestämmelser om hälsokontroll.

I 63 § i värnpliktslagen föreskrivs det om möjlighet att förordna att en värnpliktig ska genomgå en kontroll eller en undersökning som utförs av en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården för fastställande av den värnpliktiges hälsotillstånd, om det är nödvändigt för att bedöma personens förutsättningar att sköta sina tjänstgöringsuppdrag eller för att fastställa personens tjänsteduglighet. Bestämmelsen blir dock enligt grundlagsutskottet inte till-

lämplig på graviditet enligt 8 § i det aktuella lagförslaget, om bestämmelserna i värnpliktslagen över huvud taget inte gäller inom tillämpningsområdet för 8 §.

I 8 § i den föreslagna lagen föreskrivs det om graviditetens inverkan på frivillig militärtjänst. Graviditeten kan påverka tjänstedugligheten hos den som fullgör militärtjänst. Tjänstedugligheten bedöms vid en läkarundersökning och enligt samma villkor både i fråga om dem som fullgör beväringstjänst och dem som fullgör frivillig militärtjänst. Därför är det viktigt att också 63 § i värnpliktslagen kan tillämpas på personer som fullgör frivillig militärtjänst.

Försvarsutskottet föreslår därför att hänvisningen till 8 § stryks i 6 § 1 och 2 mom. Enligt utredning till utskottet är 5 § i den föreslagna lagen ett egentligt undantag jämfört med värnpliktslagen, eftersom det för män som fullgör beväringstjänst inte är möjligt att återkalla ett förordnande att inleda militärtjänst enbart genom den värnpliktiges anmälan inom 30 dagar från beväringstjänstgöringens början på samma sätt som det är möjligt för dem som fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor.

8§. Bestämmelser som gäller graviditet. I 8 § ingår bestämmelser om graviditetens inverkan på antagning till tjänstgöring och fullgörande av tjänstgöring. Paragrafen motsvarar enligt motiven (s. 24) innehållsligt delvis 7 § i den gällande lagen och delvis 1 § i försvarsministeriets föreskrift om anordnandet av frivillig militärtjänst för kvinnor, noterar grundlagsutskottet i sitt utlåtande. Bestämmelserna om antagning till tjänstgöring samt om ordnande och avbrytande av tjänstgöringen påverkar individens rättigheter och skyldigheter. Därför föreslår regeringen att bestämmelserna om graviditet i sin helhet tas in i lagen.

Enligt det föreslagna 8 § 1 mom. antas inte gravida kvinnor till frivillig militärtjänst. Grundlagsutskottet anser att bestämmelsen i och för sig är exakt och noggrant avgränsad men att det hade varit motiverat att föreskriva om frågan på samma sätt som i värnpliktslagens 9 § om tjänstedug-lighet.

I 8 § 3 mom. föreskrivs det att tjänstgöringen avbryts om en kvinna som fullgör militärtjänst blir gravid. Tjänstgöringen avbryts då för viss tid. Kommendören för truppförbandet fattar på grundval av ett läkarutlåtande beslut om tidpunkten när avbrottet inleds. Avsikten är sannolikt att utlåtandet ska gälla tjänsteduglighet och inte graviditeten i sig, menar grundlagsutskottet. Enligt grundlagsutskottet kan den föreslagna formuleringen inte anses vara problemfri med avseende på diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. i grundlagen. Lagförslagets 8 § 3 mom. måste preciseras så att avbrytande av tjänstgöringen med stöd av bestämmelser kopplas till den gravida kvinnans tjänsteduglighet och inte till graviditeten i sig. Det är ett villkor för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Försvarsutskottet föreslår därför att 8 § 1 mom. stryks helt och hållet, varvid graviditetens inverkan på tjänstgöringen kan bedömas uttryckligen utifrån tjänstedugligheten. Dessutom föreslår utskottet att 3 mom. (nytt 2 mom.) preciseras så att om en kvinna som fullgör militärtjänst blir gravid inom 30 dagar från det att tjänstgöringen inletts, avbryts tjänstgöringen för viss tid, om hon inte vid läkarundersökning konstateras vara tjänsteduglig på det sätt som avses i 9 § i värnpliktslagen. Detta möjliggör till exempel en situation där kvinnan har blivit gravid mot slutet av tjänst-

göringen, men där hon enligt läkarens bedömning fortfarande är tjänsteduglig på det sätt som avses i 9 § i värnpliktslagen, varvid hon kan slutföra tjänstgöringen utan avbrott.

Enligt det föreslagna 5 § 3 mom. kan kommendören för truppförbandet under den tid på 30 dagar som avses i 1 mom. återkalla ett förordnande om inledande av tjänstgöring om en person inte är tjänsteduglig på det sätt som avses i 9 § i värnpliktslagen. Detta omfattar också en situation där en kvinna blir gravid inom 30 dagar från det att hon inledde sin tjänstgöring och inte konstateras vara tjänsteduglig. När tjänstgöringen har pågått i mer än 30 dagar gäller samma villkor för kvinnor som för värnpliktiga män. Då är det inte längre möjligt att återkalla förordnandet att inleda militärtjänst, utan militärtjänsten ska avbrytas för viss tid, varefter kvinnan återgår till tjänstgöringen.

På de grunder som anges ovan föreslår utskottet att 8 § 3 mom. (nya 2 mom.) preciseras så att kommendören för truppförbandet fattar beslut om avbrytande av militärtjänst för viss tid, tidpunkten då avbrottet börjar och avbrottets längd utifrån läkarutlåtandet och de uppgifter kvinnan lämnar. Läkaren bedömer kvinnans tjänsteduglighet och kvinnan kan själv framföra sin åsikt om hur länge hon är villig att utebli från tjänstgöringen. Avbrottet i tjänstgöringen ska alltså inte alltid vara lika länge, utan längden ska bestämmas exempelvis utifrån hur länge kvinnan har för avsikt att utöva sin rätt till vårdledighet. I momentet stryks bestämmelsen om att militärtjänsten ska avbrytas för högst den tid som kvinnan med stöd av någon annan lag har rätt till frånvaro i samband med barnets födelse och vården av barnet. Bestämmelsen är vilseledande, eftersom den också kan tolkas så att militärtjänsten inte kan vara avbruten längre än den tid under vilken kvinnan har lagstadgad rätt till frånvaro i samband med barnets födelse och vården av barnet. I själva verket kan det bli nödvändigt att avbryta militärtjänstgöringen redan i ett tidigt skede av graviditeten, varvid avbrottet de facto är längre än de ledigheter som avses i 4 kap. i arbetsavtalslagen.

Försvarsutskottet föreslår dessutom att samma moment kompletteras med en bestämmelse om att om kvinnan blir gravid innan militärtjänsten inleds, ska regionalbyrån fatta beslut om återkallande av förordnandet att inleda militärtjänst. Bestämmelsen motsvarar Försvarsmaktens nuvarande praxis, enligt vilken regionalbyrån återkallar ett beslut om inledande av tjänstgöring för en kvinna som blivit gravid.

Paragraferna om ändringssökande

I sitt utlåtande konstaterar grundlagsutskottet att riksdagen har godkänt regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av värnpliktslagen och 79 § i civiltjänstlagen (RP 183/2021 rd — FsUB 2/2021 rd), som innehåller bestämmelser om beslut som omfattas av omprövningsförfarandet. Beslut av centralnämnden för uppbådsärenden omfattas av förbudet mot ändringssökande i 112 § 1 mom. i värnpliktslagen. Bestämmelsen har kommit till med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 9/2007 rd). Enligt 11 § i förslaget till lag om frivillig militärtjänst för kvinnor får ändring i beslut som avses i den lagen sökas med iakttagande av vad som föreskrivs i värnpliktslagen.

Grundlagsutskottet anser att bestämmelsen är otydlig. Regleringen behöver preciseras och förtydligas med en förteckning över i vilken ordning ändring söks i beslut enligt den aktuella propositionen.

Försvarsutskottet föreslår därför att 11 § i lagförslaget stryks och i sin helhet ersätts med nya 11—16 §. Innehållet i de nya paragraferna motsvarar i huvudsak bestämmelserna om ändringssökande i 110—114 § i värnpliktslagen. Eftersom den föreslagna lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor föreskriver om överklagbara beslut som avviker från värnpliktslagen, finns det skäl att föreskriva särskilt om ändringssökande i fråga om dessa beslut också i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor.

11 §. Begäran om omprövning. I lag bestäms särskilt när det är möjligt att begära omprövning av ett beslut, står det i 49 b § 1 mom. i förvaltningslagen (434/2003). De beslut som det enligt den föreslagna lagen är möjligt att begära omprövning av förtecknas i det nya 11 § 1 mom. Utskottet föreslår att det i det momentet föreskrivs att omprövning av ett sådant beslut av en regionalbyrå som avses i denna lag och som gäller kallelse till uttagning, antagning till frivillig militärtjänst eller förordnande till militärtjänst samt av ett beslut av regionalbyrån eller kommendören för truppförbandet som gäller tjänsteduglighet, återkallande av förordnande att inleda militärtjänst eller avbrytande av militärtjänst får begäras hos regionalbyrån.

I 2 mom. föreslår utskottet att omprövning ska begäras hos den regionalbyrå som bestäms enligt personens hemort. Bestämmelsen motsvarar 109 § 2 mom. i värnpliktslagen. Dessutom ska det i momentet finnas en hänvisning till att bestämmelser om tidsfrist, form och innehåll i fråga om omprövningsbegäran och om förfarandet i övrigt finns i förvaltningslagen. Bestämmelsen motsvarar 109 § 3 mom. i värnpliktslagen.

12 §. Besvär i omprövningsärenden. Utskottet föreslår att lagen kompletteras med en ny bestämmelse om besvär i omprövningsärenden. I lag bestäms särskilt när det är möjligt att begära omprövning av ett beslut, står det i 49 b § 1 mom. i förvaltningslagen. Beslutet får då inte överklagas genom besvär. Därför bör det också i den föreslagna lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor föreskrivas informativt att ett beslut inte får överklagas direkt genom besvär, om omprövning av beslutet får begäras. En bestämmelse som motsvarar det föreslagna 12 § 1 mom. finns också i 110 § 1 mom. i värnpliktslagen.

I 2 mom. föreslår utskottet att ändring i regionalbyråns beslut i ett omprövningsärende får sökas genom besvär hos centralnämnden för uppbådsärenden. Bestämmelsen motsvarar 110 § 2 mom. i värnpliktslagen. I och med bestämmelsen får kvinnor möjlighet att hos centralnämnden överklaga beslut i omprövningsärenden. Detta samordnar processen för sökande av ändring enligt värnpliktslagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor, så att mer jämlika villkor gäller för värnpliktiga män och personer som fullgör frivillig militärtjänst.

13 §. Hur besvär och begäran om omprövning påverkar verkställigheten av beslut. Utskottet föreslår en bestämmelse om att beslut om förordnande till frivillig militärtjänst och avbrytande av militärtjänst ska verkställas även om omprövning har begärts och besvär har anförts. Utskottet konstaterar att en motsvarande bestämmelse finns också i 111 § i värnpliktslagen i fråga om de beslut som avses i värnpliktslagen.

Enligt 122 § 1 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) får ett beslut inte verkställas förrän det har vunnit laga kraft. Enligt 3 mom. får ett beslut verkställas trots att det inte har vunnit laga kraft också om 1) så föreskrivs i lag, 2) beslutet till sin natur är sådant att det ska

verkställas omedelbart eller 3) verkställigheten med hänsyn till ett allmänt intresse inte kan skjutas upp.

Enligt erhållen utredning är beslut om förordnande till eller avbrytande av militärtjänst till sin karaktär sådana att de behöver verkställas trots att omprövning av beslutet begärs eller ändring söks genom besvär. Ett beslut om förordnande till tjänstgöring meddelas i regel i så god tid innan tjänstgöringen inleds att beslutet vinner laga kraft före den dag då tjänstgöringen inleds. Om besvären skjuter upp verkställigheten, kan sökanden på konstlad väg flytta tidpunkten för inledande av tjänstgöringen genom att ansöka om senareläggning kort innan tjänstgöringen inleds och genom att överklaga beslutet, om det är negativt. Även under undantagsförhållanden ska beslutet kunna verkställas trots besvär.

14 §. Besvärsförbud. Utskottet föreslår att det föreskrivs att ett beslut av centralnämnden för uppbådsärenden inte får överklagas genom besvär. Bestämmelsen motsvarar 112 § 1 mom. i värnpliktslagen.

15 §. Sändande av besvärsskriften till myndigheten. Utskottet föreslår att det i 1 mom. föreskrivs att besvärsskriften till centralnämnden för uppbådsärenden får lämnas in också till den myndighet som har fattat beslutet. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 113 § 1 mom. i värnpliktslagen.

I 2 mom. föreslår utskottet en bestämmelse om att regionalbyrån eller truppförbandet inom åtta dagar från det att besvärsskriften inkommit ska sända besvärsskriften och de handlingar som hör till den samt sitt eget utlåtande till centralnämnden för uppbådsärenden. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 113 § 2 mom. i värnpliktslagen.

16 §. Behandling av besvär. Utskottet föreslår att det i 1 mom. föreskrivs att besvär som anförts hos centralnämnden för uppbådsärenden ska behandlas och avgöras i brådskande ordning. I 2 mom. ska det föreskrivas att beslut som meddelats i saken utan dröjsmål ska sändas till ändringssökanden och för kännedom till den myndighet som fattat beslutet. Paragrafen motsvarar 114 § i värnpliktslagen.

17 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser (12 § i RP). I och med de nya paragraferna måste numreringen av paragrafen om ikraftträdande och övergångsbestämmelser ändras.

2. Lagen om ändring av 1 § 3 mom. i civiltjänstlagen (ny lag)

1 §. Tillämpningsområde.

Enligt uppgifter till utskottet finns det i och med ändringarna i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor behov av en teknisk justering också i 1 § i civiltjänstlagen (1446/2007). Utskottet föreslår att hänvisningen i 1 § 3 mom. i civiltjänstlagen till gällande 4 § 1 mom. i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor ersätts med en hänvisning till 5 § 1 mom., där det föreskrivs om tidsfristen för återkallande av förordnande att inleda militärtjänst.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Försvarsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 182/2021 rd med ändringar. ***(Utskottets ändringsförslag)***

Riksdagen godkänner ett nytt lagförslag 2. ***(Utskottets nya lagförslag)***

Utskottets ändringsförslag

Lag

om frivillig militärtjänst för kvinnor

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Antagning till frivillig militärtjänst för kvinnor

En kvinna kan på skriftlig ansökan antas till sådan frivillig militärtjänst som motsvarar beväringstjänsten (militärtjänst) på det sätt som föreskrivs i denna lag, om kvinnan när hon inleder tjänstgöringen

1) är finsk medborgare,

2) är tjänsteduglig på det sätt som avses i 9 § i värnpliktslagen (1438/2007).

Till militärtjänst kan dessutom endast antas sökande som när tjänstgöringen inleds har fyllt 18 år. Militärtjänsten ska inledas senast under det år sökanden fyller 29 år.

2 §

Ansökan om militärtjänst

Ansökan om militärtjänst ska lämnas in senast den 15 januari till den regionalbyrå inom vars område sökanden är bosatt. Ansökan kan lämnas in tidigast det år då sökanden fyller 18 år.

Närmare bestämmelser om ansökningsförfarandet och innehållet i ansökan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §

Uttagning

För de sökande ordnas uttagning inom varje regionalbyrås verksamhetsområde. Till uttagningen kallar regionalbyrån de sökande som på basis av ansökan uppfyller förutsättningarna enligt 1 § 1 och 2 mom. De som ansöker om tjänstgöring vid specialtrupper ska dessutom delta i uttagning som ordnas av specialtrupperna.

Vid uttagningen ska rättsverkningarna av förordnande till tjänstgöring klargöras för dem som söker till militärtjänst.

Närmare bestämmelser om uttagningen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Förordnande till militärtjänst

Regionalbyrån avgör ärenden som gäller antagning till militärtjänst och förordnar personerna till militärtjänst.

Tidpunkten för inledande av militärtjänst kan på ansökan ändras, om det är synnerligen viktigt för sökanden på grund av

1) yrkesutbildning,
2) studier,
3) skötseln av ekonomiska ärenden, eller
4) annat än i 1–3 punkten avsett särskilt personligt skäl.

Tjänstgöringsplatsen kan på ansökan ändras, om det är synnerligen viktigt för sökanden på grund av ett särskilt personligt skäl.

Det som föreskrivs i 2 mom. tillämpas också på militärtjänsten för en person som fullgör militärtjänst.

Ändring enligt 2 och 3 mom. av tidpunkten för inledande av tjänstgöringen och av tjänstgöringsplatsen får sökas skriftligen hos regionalbyrån. Till ansökan ska det fogas en redogörelse för den grund som avses i 2 och 3 mom.

En ansökan enligt 2 eller 3 mom. är inte en giltig orsak att utebli från militärtjänst.

Närmare bestämmelser om förordnande till militärtjänst får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Återkallande av förordnande att inleda militärtjänst

Om den som fått förordnande att inleda militärtjänst anmäler att den inte inleder militärtjänsten, ska regionalbyrån genast återkalla förordnandet ~~genast återkallas~~. Om den som fullgör militärtjänst inom 30 dagar från det att militärtjänsten inleddes anmäler att den inte fortsätter militärtjänsten, ska kommendören för truppförbandet återkalla förordnandet att inleda militärtjänst och personen i fråga genast hemförlovas.

Anmälan enligt 1 mom. ska göras skriftligen. Om militärtjänsten pågår ska anmälan lämnas till kommendören för truppförbandet och i annat fall till regionalbyrån.

Regionalbyrån kan återkalla ett förordnande om inledande av militärtjänst innan militärtjänsten inleds, om det efter att förordnandet meddelats har framkommit omständigheter som visar att personen är en fara för säkerheten i samband med tjänstgöringen. Kommendören för truppförbandet kan under den tid på 30 dagar som avses i 1 mom. återkalla ett förordnande att inleda militärtjänst om personen inte är tjänsteduglig på det sätt som avses i 9 § i värnpliktslagen.

Den som fullgör militärtjänst ska i god tid före utgången av den tid som avses i 1 mom. upplysas om rätten att avbryta militärtjänsten enligt bestämmelsen i fråga och informeras om vilken personens rättsliga ställning är om personen fortsätter militärtjänsten.

6 §

Anordnande av militärtjänsten och förhållande till beväringstjänsten

Militärtjänsten ordnas i samband med beväringstjänsten enligt värnpliktslagen och fullgörs på samma sätt som beväringstjänsten samt jämställs med den i alla avseenden, om inte något annat följer av 5 ~~eller 8~~ §.

När någon har inlett sin militärtjänst eller enligt ett förordnande har varit skyldig att inleda militärtjänst ska på den personen, med de undantag som anges i 5 ~~och 8~~ §, tillämpas alla de bestämmelser som gäller den som med stöd av värnpliktslagen förordnats till beväringstjänst.

Efter utgången av den tid som avses i 5 § 1 mom. jämställs personen under tjänstgöringen och efter att personen har blivit fri från tjänstgöringen till alla delar med en värnpliktig.

Närmare bestämmelser om de praktiska arrangemangen för militärtjänsten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Utrustning och persedelpenning

I militärtjänsten används den utrustning som används i beväringstjänst. För sådan nödvändig personlig utrustning som Försvarsmakten inte står för betalas det ut en särskild persedelpenning. Bestämmelser om persedelpenningens belopp utfärdas genom förordning av försvarsministeriet.

8 §

Bestämmelser som gäller graviditet

~~En gravid kvinna antas inte till frivillig militärtjänst för kvinnor.~~

På en kvinna som fullgör militärtjänst tillämpas trots 5 och 6 § vad som annanstans i lagstiftningen föreskrivs om graviditet, förlossning, moderskap och föräldraskap.

Om en kvinna som fullgör militärtjänst blir gravid inom 30 dagar från det att militärtjänsten inletts, avbryts tjänstgöringen för viss tid, om hon inte vid läkarundersökning konstateras vara tjänsteduglig på det sätt som avses i 9 § i värnpliktslagen. Kommendören för truppförbandet fattar på grundval av ett läkarutlåtande och de uppgifter kvinnan gett beslut om tidpunkten när avbrottet inleds och om avbrottets längd. ~~Militärtjänsten avbryts för högst den tid som kvinnan med stöd av någon annan lag har rätt till frånvaro i samband med barnets födelse och vården av barnet.~~ Om en

kvinna blir gravid innan militärtjänsten inleds, ska regionalbyrån fatta beslut om återkallande av förordnandet att inleda militärtjänst.

En gravid kvinna befrias från skyldighet att delta i repetitionsövning.

Närmare bestämmelser om hur tillgodoseendet av de rättigheter som grundar sig på bestämmelserna i 2 mom. ska beaktas vid anordnandet av militärtjänst får utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Fortbestånd av arbetsavtals- eller tjänsteförhållande

När militärtjänsten har avslutats eller avbrutits eller när förordnandet att inleda militärtjänst har återkallats i enlighet med 5 § 1 mom. har kvinnan rätt att återgå till sitt arbete med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om fortbestånd av arbetsavtals- och tjänsteförhållandet för den som fullgör skyldighet att försvara landet (305/2009).

Vid uttagningen ska det ses till att sökandena får tillräcklig information om den lag som nämns i 1 mom. Kommendören för truppförbandet eller den som denne förordnat ska innan militärtjänsten avslutas eller avbryts underrätta den som fullgör militärtjänst om det som föreskrivs i 5 § i den lagen.

10 §

Behandling av personuppgifter

Bestämmelser om behandling av personuppgifter med anknytning till frivillig militärtjänst för kvinnor finns i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten (332/2019) och i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018).

11 §

~~*Ändringssökande*~~*Begäran om omprövning*

~~Ändring i beslut som avses i denna lag får sökas med iakttagande av vad som föreskrivs i värnpliktslagen.~~

Omprövning av ett sådant beslut av regionalbyrån som avses i denna lag och som gäller kallelse till uttagning, antagning till frivillig militärtjänst eller förordnande till militärtjänst samt av ett sådant beslut av regionalbyrån eller kommendören för truppförbandet som gäller tjänstedugglighet, återkallande av förordnande att inleda militärtjänst eller avbrytande av militärtjänst får begäras hos regionalbyrån.

Begäran om omprövning görs hos den regionalbyrå som bestäms enligt personens hemort. Bestämmelser om tidsfrist, form och innehåll i fråga om omprövningsbegäran och om förfarandet i övrigt finns i förvaltningslagen.

12 § (Ny)

Besvär i omprövningsärenden

Ett beslut i fråga om vilket omprövning enligt 11 § får begäras får inte överklagas direkt genom besvär.

Regionalbyråns beslut i ett omprövningsärende får överklagas genom besvär hos centralnämnden för uppbådsärenden.

13 § (Ny)

Hur besvär och begäran om omprövning påverkar verkställigheten av beslut

Beslut om förordnande till frivillig militärtjänst och avbrytande av militärtjänst ska verkställas även om omprövning har begärts och besvär har anförts.

14 § (Ny)

Besvärsförbud

Ett beslut av centralnämnden för uppbådsärenden får inte överklagas genom besvär.

15 § (Ny)

Sändande av besvärsskriften till myndigheten

Besvärsskriften till centralnämnden för uppbådsärenden får lämnas också till den myndighet som har fattat beslutet.

Regionalbyrån eller truppförbandet ska inom åtta dagar från det att besvärsskriften inkommit sända besvärsskriften och de handlingar som hör till den samt sitt eget utlåtande till centralnämnden för uppbådsärenden.

16 § (Ny)

Behandling av besvär

Besvär som anförts hos centralnämnden för uppbådsärenden ska behandlas och avgöras i brådskande ordning.

Beslut som meddelats i saken ska utan dröjsmål sändas till ändringssökanden och för kännedom till den myndighet som fattat beslutet.

~~12~~17 §

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995), nedan *den upphäva lagen.*

Vad som i 1 § 2 mom. föreskrivs om den sista möjliga tidpunkten för inledande av militärtjänst ska tillämpas på kvinnor som inleder frivillig militärtjänst först från och med den 1 januari 2024. På kvinnor som inleder frivillig militärtjänst före den dagen tillämpas den upphävda lagens bestämmelser om sista möjliga tidpunkt för inledande av militärtjänst. Ikraftträdandet av denna lag påverkar inte beslut om inledande av tjänstgöring som har meddelats med stöd av den lag som gällde vid ikraftträdandet.

Vad som i 2 § 1 mom. föreskrivs om den sista möjliga tidpunkten för inlämnande av ansökan ska tillämpas först från och med den 1 januari 2023. Före den dagen tillämpas den upphävda lagens bestämmelser om sista möjliga tidpunkt för inlämnande av ansökan.

Vad som föreskrivs i 5 § om återkallande av förordnande att inleda militärtjänst ska tillämpas först från och med den 1 juli 2022. Före den dagen tillämpas den upphävda lagens bestämmelser om återkallande av förordnande att inleda militärtjänst.

Behandlingen av ett ärende som är anhängigt vid förvaltningsdomstolen vid ikraftträdandet av denna lag slutförs med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Försvarsministeriets förordning om försök med gemensam inkvartering för dem som fullgör beväringstjänst och dem som fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor (80/2020), som utfärdats med stöd av den upphävda lagen, förblir i kraft.

Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till den upphävda lagen, ska hänvisningen anses avse denna lag.

Utskottets nya lagförslag

2.

Lag

om ändring av 1 § 3 mom. i civiltjänstlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i civiltjänstlagen (1446/2007) 1 § 3 mom. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

— —

Denna lag tillämpas också på kvinnor som ansöker om civiltjänst efter den tidsfrist som anges i 5 § 1 mom. i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (/).

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

Helsingfors 16.2.2022

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Jari Ronkainen saf
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Eeva Kalli cent
medlem Mika Kari sd
medlem Kimmo Kiljunen sd
medlem Jukka Kopra saml
medlem Joonas Könttä cent
medlem Markus Mustajärvi vänst
medlem Juha Mäenpää saf
medlem Riitta Mäkinen sd
medlem Veijo Niemi saf
medlem Erkki Tuomioja sd.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.